

אלא אינו מודד את המדרון כלל, ויורד לגיא למטה, ושם מודדו לגיא מדידה יפה, כקרקע חלקה, ויוצא למעלה וממשיך למדוד.

ועד כמה יהיה עומקו של גיא, שיהיה מותר להבליעו התוך חמישים אמה?

אמר רב יוסף: אלפים. אבל היה עמוק יותר מאלפיים, צריך לקדרו.

איתיביה אביי לרב יוסף: היה הגיא עמוק מאה ורוחב המשים — מבליעו.

ואם לאו, שהיה עומקו יותר ממאה או רחב מחמישים — אין מבליעו.

וכיצד אמר רב יוסף שמבליע עד עומק אלפיים?!

ומשנינן: הוא רב יוסף — דאמר באחרים [רבי מאיר].

דתניא, אחרים אומרים: אפילו עמוק הגיא אלפים, ורוחב המשים — מבליעו.

איכא דאמרי, אמר רב יוסף: אפילו היה הגיא יתר מאלפים — מבליעו.

ותמהינן: כמאן אמר רב יוסף, והרי דבריו הם דלא כתנא קמא ולא באחרים!

ומשנינן: התם, מחלוקתם של תנא קמא ואחרים, היא במקום שראוי במקצת להילוך, — שאין חוט המשקולת יורד כנגדו, ולכן מחמירים בו כשיש בו יותר מאלפיים.

אבל הכא, דברי רב יוסף, אמורים במדרון תלול כזה שחוט המשקולת יורד כנגדו. ולכן אין להחשיבו במידת התחום, אלא יכול

יקוב את הכותל כדי להעביר בו את החבל כדי למדוד את רוחב שיפועו של הכותל, ונהיינו, שאין מחייבים אותו להעמיד כלונסאות עד גובה הכותל משני צידיו, ולהבליע כך את שיפוע הכותל. תוס'.

אלא, אומדו לשיפוע באומד בעלמא, מבלי להבליעו מן הצד, והולך לו.

ופרכינן: והא אנן תנן: מבליעו, וחוזר למידתו!?! ומוכח שאינו יכול להסתפק באומד בלבד!

ומשנינן: התם בהר או גיא, שצריך להבליעו ואין להסתפק באומד, ניחא תשמישתא, שנוח קצת להלך עליו, ולכן הוא חייב במדידה, בהבלעה או בקידור.

אבל הכא בכותל לא ניחא תשמישתא, שאין שיפוע הכותל ראוי להליכה, ולכן אין להחשיבו מן המידה, אלא דיו באומד.

אמר רב יהודה אמר שמואל: לא שנו שצריך למדוד בקידור את הגיא אלא כשהיה שיפועו נוח להילוך קצת, וכגון ש"אין חוט המשקולת יורד כנגדו".

והיינו, שיפוע שאינו חד, שאם מוריד את חוט משקולת הבנאים לעבר עומקו, אין חוט המשקולת יורד כנגדו, כיון שהמדרון מונע אותו מלירד.

והכונה היא, שאם מוריד את החוט עד למרחק של ארבע אמות משפת הגיא, עדיין אין החוט יורד כנגדו.

אבל אם היה חוט המשקולת יורד כנגדו, שהיה המדרון תלול מאד, אין צורך למדוד את המדרון על ידי קידור, לפי שאין מדרון שכזה ממעט ממידת התחום.

להבליעו.

והוינן בה: וכי אין חוט המשקולת יורד כנגדו, דאמרינן שהוא מדרון נוח קצת להילוך ומחמירים למודדו — עד כמה יתרחק חוט המשקולת, ונחמיר למודדו?

אמר אבימי: עד ארבע אמות משפת הגיא, ממקום הטלתו של חוט המשקולת למטה. אבל אם חוט המשקולת אינו מתרחק ארבע אמות משפת הגיא הרי זה מדרון תלול שאינו ראוי להילוך, ואין הוא נמדד במידת תחום העיר.

וכן תני רמי בר יחזקאל: ארבע אמות.

שנינו במשנה: הגיע להר — מבליעו להר, וחוזר למידתו.

אמר רבא: לא שנו אלא בהר ששיפועו חד, המתלקט לגובה עשרה טפחים מתוך משך של ארבע אמות.

אבל בהר ששיפועו אינו חד, המתלקט לגובה עשרה טפחים מתוך חמש אמות — מודדו מדידה יפה.

רב הונא בריה דרב נתן מתני לקולא:

אמר רבא: לא שנו שצריך להבליע [או לקדר] הר, אלא בהר המתלקט עשרה מתוך חמש.

אבל בהר זקוף המתלקט עשרה מתוך ארבע, אין צורך אפילו להבליעו, אלא דיו שיהיה אומדו באומד בעלמא, וחולך לו.

שנינו במשנה: ובלבד שלא יצא וימדוד ויבליע חוץ לתחום.

מאי טעמא?

אמר רב כהנא: גזירה שמא יאמרו הרואים — מדת תחומין באה לכאן.

[מבואר בתחילת העמוד הקודם].

עוד שנינו במשנה: אם אינו יכול להבליעו — מקדרין.

תנו רבנן: ביצד מקדרין?

המודד התחתון מחזיק את החבל כנגד לבו. ואילו המודד העליון מניחו כנגד מרגלותיו.

אמר אביי, נקיטינן: אין מקדרין אלא בחבל של ארבע אמות.

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח: (נקיטינן) אין מקדרין לא במדידת המרחק שבין חלל הנמצא הרוג בדרך לבין הערים הסמוכות, לענין הבאת עגלה ערופה, ולא במדידת תחומם של ערי מקלט, מפני שהן מדידה של תורה.

מתניתין:

אין מודדין אלא מן המומחה, הבקי במדידה.

ריבה את התחום למקום אחד ומיעט למקום אחר — שומעין מתחשבים למקום שריבה.

ריבה לאחד דהיינו, היה מודד אחד שריבה את מידת התחום, ומיעט לאחד, שהיה מודד אחר שמיעט את מידת התחום — שומעין למרובה.

ואפילו עבד אפילו שפחה נאמנין לומר: עד כאן תחום שבת.

שלא אמרו חכמים את הדבר, כשגזרו שלא